

Pospešiti moramo prehod na zeleni transport

NATAŠA KORAŽIJA

**LILYANA PAVLOVA, PODPRESEDNICA EIB:
S 1. JANUARJEM LETOS SMO POVSEM OPUSTILI FINANCIRANJA
PLINSKIH PROJEKTOV, PRIPRAVLJAMO TUDI POVSEM NOVE
STANDARDE ZA FINANCIRANJE TRANSPORTA.**

CAROLINE MARTINELLI

Lilyana Pavlova je podpredsednica Evropske investicijske banke (EIB) od novembra 2019, pred tem je bila ministrica za regionalni razvoj in javna dela v dveh bolgarskih vladah Bojka Borisova in ministrica, ki je koordinirala bolgarsko predsedovanje svetu EU v tretji Borisovi vladi. Je članica konservativne politične stranke GERB (Državljeni za evropski razvoj Bolgarije).

Z letošnjim januarjem so pri EIB povsem opustili plinske projekte. Kakšne projekte ima EIB na mizi v Sloveniji, ali bi financirali gradnjo jedrske elektrarne, smo vprašali Pavlovo, ki te dni prihaja na pogovore z ministrom za finance Andrejem Širceljem in drugimi partnerji v Sloveniji.

Ob začetku preoblikovanja v podnebno banko ste napovedali, da boste do leta 2030 namenili tisoč milijard evrov v podporo evropskemu zelenemu dogovoru. Kako zdaj kažejo številke?

Lani smo po svetu investirali skupaj 95 milijard evrov, od tega 27,8 milijarde v podnebne projekte in trajnostni razvoj. Če upoštevamo le naša sredstva, je to približno 51 odstotkov našega posojilnega portfelja. Če pa upoštevamo tudi zunanje vire, potem 43 odstotkov vseh posojil namenjamo zelenemu financiranju. To nam je uspelo vzporedno s podporo okrevanju Evrope po epidemiji. Za podnebne projekte smo zagotovili 24,2 milijarde evrov, kar je 37 odstotkov celotnega investicijskega portfelja. V naložbe za zmanjševanje izpustov smo plasirali 2,4 milijarde evrov, v blaženje podnebnih sprememb 2,9 milijarde, v obnovljive vire energije pa 3,9 milijarde evrov. V trajnostni promet smo vložili osem milijard evrov, v raziskave in razvoj več kot milijardo. Naložb v energetska učinkovitost je bilo za 5,7 milijarde evrov.

To je precej drugače kot v preteklosti, ko ste vlagali tudi v termoelektrarne, med drugim v TEŠ 6.

» Jedrski projekti so upravičeni do financiranja EIB, če so tehnološko, ekološko in ekonomsko upravičeni in če dobijo pozitivno oceno evropske komisije. EIB sicer zadnjih 30 let ni financirala gradnje novih jedrskih elektrarn.

Lilyana Pavlova,
EIB

» Od letos naprej bodo vsi projekti, ki jih bomo odobrili, povsem usklajeni s cilji pariškega podnebnega sporazuma.

Zdaj v vse zelene naložbe investiramo 43 odstotkov vseh sredstev, naš cilj je 50 odstotkov do leta 2025. To je za našo banko velika sprememba, ker smo še leta 2014 v zelene projekte vložili le približno 25 odstotkov posojil. Pomembno je tudi, da bodo od letos vsi projekti, ki jih bomo odobrili, povsem usklajeni s cilji pariškega podnebnega sporazuma. S tem bomo postali prva ustanova na svetu, ki bo to dosegla. Velik korak je bil tudi odločitev za opuščanje financiranja projektov na podlagi fosilnih goriv, od januarja letos smo jih povsem opustili.

To pomeni, da ne boste več financirali plinskih elektrarn?

Da, to smo napovedali že leta 2019. Fosilni projekti niso več upravičeni do financiranja, podvojili pa bomo naložbe v obnovljive vire energije, energetska učinkovitost, alternativne vire energije in infrastrukturne naložbe, ki so povezane s temi tehnologijami. Pred nami so tudi druge velike spremembe. Kot podnebna banka smo lani začeli prenavljati standarde na področju financiranja transporta, tudi te bomo povezali s podnebnimi cilji in našo strategijo. Novi standardi so zdaj v procesu usklajevanja, potrjeni bodo v nekaj tednih.

Kaj konkretno se bo spremenilo z novimi standardi za financiranje transporta?

EIB denimo ne bo več podpirala širitev zmogljivosti na letališčih, na katerih pristajajo letala na konvencionalni pogon, niti ne bomo gradili novih letališč. Še vedno pa bomo vlagali v prenove, varnostne izboljšave, zmanjševanje onesnaževanja s hrupom in izboljševanje energetske učinkovitosti letališč.

Financirali bomo trajnostni transportni sistem in tudi v Sloveniji smo pripravljeni podpreti takšne projekte. EIB bo še vedno močna na področju naložb v infrastrukturo, podpirali pa bomo tudi naložbe v bolj čista vozila, intermodalna vozlišča, polnilno infrastrukturo in podobno.

Kaj je glavna ideja novih standardov za transportne projekte?

Transport mora čim hitreje postati zelen, inovativen, učinkovit, varen in dostopen.

»
Podpirali bomo
naložbe v
intermodalna
vozlišča, omrežja
polnilnic, menjavo
vozil v javnem
potniškem
prometu in uvedbo
alternativnih goriv.

V zadnjih letih so izpusti toplogrednih plinov v EU upadali. V gradbeništvu, proizvodnji energije in kmetijstvu so izpusti občutno manjši kot leta 1990, izpusti iz prometa pa so zrastle za 33 odstotkov. Zato moramo pospešiti prehod na trajnostni in odporen transport. Zdaj približno dve tretjini transportnih pro-

jektov pomeni trajnostna mobilnost, v prihodnje pa hočemo ta delež še povečati. Usmerili se bomo v projekte zelene mobilnosti in javni potniški promet. Podpirati hočemo tudi uvajanje alternativnih goriv, gradnjo omrežja polnilnic, menjavo vozil v javnem potniškem prometu z vozili na alternativna goriva in podobno.

Z Darsom se dogovarjate za financiranje vzhodne novomeške obvoznice na tretji razvojni osi. Kako se takšen projekt ujema z novimi smernicami financiranja transporta?

Verjamem, da smo edinstvena finančna ustanova v smislu celostnega vrednotenja projektov. Imamo projektni direktorat s hišnimi inženirji, strokovnjaki za okolje in drugimi izvedenci. Zagotoviti moramo, da bo vsak projekt, ki ga potrdimo, skladen z našimi ekonomskimi merili, pa tudi s tehničnimi, okoljskimi in družbenimi smernicami. Naša odgovornost posojilodajalca je, da posojila naših strank zanje niso breme, ampak katalizator pozitivnih sprememb. Pomembno je tudi, da izbor izvajalca poteka v skladu z evropskimi standardi nabave.

Le s strogimi pravili skrbnega pregleda lahko zagotovimo izbiro projektov, ki so usklajeni s

Projekti EIB v Sloveniji

Vir: EIB

	mio EUR	financiranje
SID banka , financiranje občinskih projektov	50	December 2021
Slovenski regionalno razvojni sklad, posojila za SME in druge prioritete	30	September 2021
Telekom Slovenije, kabelsko omrežje	26,3	December 2020
Elektrodistribucija 2	31	Maj 2020
Predor Karavanke, varnostna nadgradnja	90	Februar 2020
Resalta	6	December 2019
SID banka , financiranje SME	100	November 2019
SID banka , infrastruktura in energetika	50	Oktober 2019
Elektrodistribucija	7	Julij 2018
SKB, posojila za SME	5	Januar 2018
Elektrodistribucija	5	December 2017
Dars, cestninjenje tovornih vozil	51	November 2017
SID banka , posojila za SME	50	September 2016
SID banka , infrastruktura in energetika	50	Julij 2016
Gorenje, RRI-projekt	36	Maj 2016

- ▶ pariškim podnebnim dogovorom, ki so finančno učinkoviti in ustrezajo vsem drugim standardom. Tudi projekt na tretji razvojni osi bo naš tim temeljito pregledal.

To pomeni, da ste sredi procesa ocenjevanja ustreznosti novomeške obvoznice?

Za zdaj smo šele začeli, zato je o tem še prezgodaj govoriti.

Kateri drugi projekti so še aktualni v Sloveniji?

Lani nam je uspelo povečati podporo Sloveniji in investirati 257 milijonov evrov. V prihodnje pa smo pripravljene financirati še veliko več zelenih projektov v Sloveniji. Zelo nas zanimajo tisti na področju proizvodnje in distribucije električne energije, razogljčenja ali projekti energetske učinkovitosti.

V naši pisarni lahko zagotavljamo podporo za projekte, ki presegajo vrednost približno 25 milijonov evrov. Imamo še en kanal za podporo malim in srednjim podjetjem, to je naš Evropski investicijski sklad, ki zagotavlja garancije in lastniški kapital prek posrednikov, kot so banke, skladi ali lizinske ustanove. Zagotavljamo tudi tehnično pomoč pri pripravi projektov, še zlasti za javne projekte. Prek naše ljubljanske pisarne je mogoče priti do vseh informacij.

Primer dobrega sodelovanja je sodelovanje z Resalto, ki ponuja rešitve na področju energetske učinkovitosti in postaja vodilna družba v tem segmentu v regiji s pomočjo podpore EIB. Sodelovali smo tudi z Elektrom Maribor na področju distribucije električne energije.

Lani smo nadaljevali sodelovanje s Slovenskim regionalno razvojnim skladom in podaljšali financiranje za mala in srednja podjetja ter občine v Sloveniji. Dodali smo nove operacije za naložbe v čisto infrastrukturo, energetske učinkovitost in inovacije.

V tem letu je naš cilj okrepiti financiranje na področju modernizacije železnic, za začetek predvidoma na področju načrtovanja in priprave projektov modernizacije. Uspešno sodelujemo tudi s Slovenskim podjetniškim skladom. Na področju transporta bomo poleg infrastrukture sodelovali tudi pri uvedbi

CAROLINE MARTINEZ

» V gradbeništvu, proizvodnji energije in kmetijstvu so izpusti bistveno manjši kot leta 1990, izpusti iz prometa pa so zrasli za 33 odstotkov. Zato moramo pospešiti prehod na trajnostni transport.

Lilyana Pavlova,
EIB

novih tehnologij in modernizaciji. Pomembni področji sta cestna varnost in dostopnost transportne infrastrukture, pri vseh teh projektih bomo sodelovali, če bodo takšne vaše prioritete.

Ali to pomeni, da niste ravno zadovoljni s prijavi in da bi želeli v Sloveniji poiskati več projektov, kot jih imate trenutno v postopkih?

Ne, zelo smo zadovoljni s sodelovanjem s slovenskimi partnerji. Smo pa odprti za še več sodelovanja in lahko zagotovimo še več financiranja za podporo okrevanju gospodarstva, za razvoj infrastrukture, digitalizacijo in zeleni prehod.

Lahko omenite še kakšne konkretne projekte v pripravi v Sloveniji?

EIB je zelo zainteresirana za podporo digitalizaciji v Sloveniji. Vladne prioritete in projekti so usklajeni z novimi digitalnimi trendi v Evropi. Zato tudi organiziramo konferenco o tej temi 4. februarja v Ljubljani.

Sicer pa se bomo še naprej pogovarjali o nadaljevanju sodelovanja z Elektrom Maribor in Elektrom Primorska pri posodobitvi elektroomrežja. Sodelovali bomo tudi s SID banko in Slovenskim regionalno razvojnim skladom, ki bosta tudi v prihodnje naša posrednika, ki jima bomo zagotavljali garancije, da bosta lahko dajala posojila malim in srednjim podjetjem. Dogovarjamo se za več projektov na področju energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije, med drugim se pogovarjamo tudi z Eko skladom, vendar bomo lahko več povedali po našem obisku v Sloveniji.

Med pandemijo smo na ravni EU sodelovali s 45 milijoni evrov prek programa Covid Response. EIB je ustanovila evropski garancijski sklad in zagotovila 24,4 milijarde evrov za podporo malim in srednjim podjetjem med epidemijo. S tem so do zdaj omogočili za skoraj 175 milijard evrov garancij, da so mala in srednja podjetja lahko zagotavljala likvidnost in ohranjala delovna mesta. Ker je vaša vlada pristopila k evropskemu garancijskemu skladu, smo lahko mobilizirali več kot 177 milijonov evrov dostopnih posojil v letu 2021.

Pravite, da ne boste financirali plinskih projektov. Ali bi podprli gradnjo jedrske elektrarne?

Jedrska energija in jedrska infrastruktura sta zelo specifični področji. Pričakujemo, da bo evropska komisija v sklopu priprave novih energetskih smernic jedrsko energijo tudi v prihodnje ohranila kot del energetskega miksa. Prvi cilj EU je zagotavljanje varnosti delovanja jedrskih zmogljivosti. Zato smo že zdaj financirali naložbe v varnost postavljenih jedrskih elektrarn, če so bile takšne naložbe ekonomsko upravičene in če so ustrezale vsem našim standardom. Jedrski projekti so na splošno upravičeni do financiranja EIB, če so tehnološko, ekološko, finančno in ekonomsko upravičeni in če dobijo pozitivno oceno evropske komisije (v skladu s pogodbo Euratom). Med takšne projekte sodijo pridobivanje energije, upravljanje odpadkov, varnostna nadgradnja, podaljšanje življenjske dobe, razgradnja in razvoj ter raziskave.

EIB sicer že več kot tri desetletja ni financirala nobenih novih jedrskih elektrarn. Smo pa sodelovali pri izboljševanju varnostnih standardov pri jedrskih elektrarnah in povečevanju energetske učinkovitosti. V vsakem primeru bomo najprej počakali, kakšen bo vaš morebitni projekt. Sicer pa bomo še naprej podpirali energetske projekte, ki ustrezajo našim merilom, kar pomeni, da ustvarijo manj kot 250 gramov ogljikovega dioksida na proizvedeno kilovatno uro energije. Na splošno bomo podpirali razogljičenje evropskega biznisa.

»

Zelo nas zanimajo projekti na področju proizvodnje in distribucije električne energije, razogljičenja in energetske učinkovitosti.

»

Naš tim bo temeljito pregledal projekt gradnje novomeške obvoznice na tretji razvojni osi.

»

Letos je naš cilj okrepiti financiranje na področju modernizacije železnic.